

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Стабільне функціонування та зростання конкурентоспроможного потенціалу підприємств харчової промисловості в ринкових умовах господарювання, залежать від наявності надійної системи економічної безпеки. Сучасні харчові підприємства знаходяться в умовах безперервної зміни зовнішнього середовища, що вимагає від підприємств постійної адаптації, пошуку нових і вдосконалення відомих засобів забезпечення системи економічної безпеки заради досягнення економічної і соціальної мети діяльності підприємства.

Система економічної безпеки кожного підприємства є індивідуальною, її повнота і дієвість залежать від чинної в державі законодавчої бази, від обсягу матеріально-технічних і фінансових ресурсів, виділених керівниками підприємств, від розуміння кожним з працівників важливості гарантування безпеки діяльності, а також від досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств [1]. В перекладі з грецької «безпека» означає «володіти ситуацією», тобто, безпека – це такий стан суб'єкта, при якому ймовірність зміни властивих цьому суб'єкту якостей та параметрів його зовнішнього середовища незначна, менше певного інтервалу [2]. Багато уваги приділяють проблемам економічної безпеки такі видатні вчені, як: І. Бланк, Т. Васильців, В. Геєць, Г. Козаченко, М. Кизим, Т. Клебанова, В. Пономарьов, О. Ляшенко, О. Черняк та інші, що обґрунтовують доцільність виділення економічної безпеки як складової частини стійкого розвитку підприємства.

Економічна безпека – це характеристика, суть якої полягає в нормальному функціонуванні економічної системи взагалі, можливості нормальної роботи внутрішньої економічної системи та безболісного включення в світову економічну систему. Коло суб'єктів економічної безпеки охоплює не тільки державу, а й підприємство і особу, які здійснюють самостійну діяльність і забезпечують власну економічну безпеку. Такої думки дотримуються вчені Геєць В., Кизим М. [3]. Це визначення має загальний аспект економічної безпеки. Васильців Т. надає більш конкретне визначення економічної безпеки стосовно підприємства: "... це такий стан функціонування, за якого підприємство і його продукція є конкурентоспроможними на ринку та одночасно гарантується: найефективніше використання ресурсів, інтелектуального і кадрового потенціалу; стабільність функціонування, стійкість та прогресивність розвитку; можливість протидіяти негативним впливам зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування. Відповідно головною метою реалізації заходів із забезпечення економічної безпеки підприємства є гарантування його стабільного та максимально ефективного функціонування, а завданнями такої роботи є: досягнення мети функціонування підприємства; забезпечення ефективного використання ресурсів; запобігання руйнівного впливу зовнішнього середовища; здійснення фінансової стійкості і платоспроможності; охорона комерційної таємниці та інформації; досягнення безпеки персоналу підприємства, майна і капіталу" [4].

Економічну безпеку підприємства Олейніков Е. розглядає як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам і для забезпечення стабільного функціонування підприємства в даний час і в майбутньому [5]. Ковальов Д. та Козаченко Г. тлумачать економічну безпеку підприємства як захищеність діяльності підприємства від негативних явищ зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноваріантні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які не визначаються негативно на його діяльності [6]. На думку Покропивного С. економічна безпека підприємства – це забезпечення стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім та зовнішнім негативним впливам [7].

У результаті узагальнення визначень запропонованих провідними вченими, прийшли до висновку, що економічна безпека підприємств харчової промисловості представляє собою збалансований та безупинний розвиток виробництва, який досягається за допомогою ефективного використання могутнього потенціалу підприємства для стабільного функціонування, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним загрозам. Економічна безпека харчових підприємств має наступний структурний склад:

а) внутрішньовиробничі складові:

- фінансова складова – вважається провідною, оскільки фінанси є «двигуном» будь-якої системи;

- кадрово-інтелектуальна складова – належний рівень економічної безпеки залежить від складу кадрів, інтелекту та професіоналізму працівників підприємства;

- технологічна складова – полягає у ступені відповідності застосованих на підприємстві технологій світовим аналогам;

- правова складова – правове забезпечення діяльності підприємства, дотримання чинного законодавства;

- інформаційна складова – здійснення ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства;

- екологічна складова – дотримання чинних екологічних норм, мінімізації витрат від забруднення навколишнього середовища

б) позавиробничі складові:

- ринкова складова – характеризує ступінь відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім, які генеруються ринковим середовищем;

- інформаційна складова – характеризує надійність взаємодії з економічними контрагентами.

З огляду структурного складу економічної безпеки підприємств харчової промисловості можна сформулювати основне завдання економічної безпеки підприємства як передбачення і випередження можливих загроз, що призводять до кризового стану підприємства, зокрема його фінансовим, матеріальним, інформаційним, кадровим ресурсам, на основі комплексу заходів економіко-правового й організаційного характеру. Таким чином, ефективного розвитку підприємств харчової промисловості, їх фінансової стійкості та конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках, можливо досягти, при здійсненні економічної безпеки підприємства.

1. Васильчак С.В., Веселовський А.І. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах /С.В. Васильчак, А.І. Веселовський// Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.15. – С. 98-105.

2. Немченко В.В., Малішевська В.В. Забезпечення економічної безпеки підприємства /В.В. Немченко, В.В. Малішевська // Економіка харчової промисловості. – 2012. – № 3 (15). – С. 10-13.

3. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / Гесць В.М., Кизим М.О., Колебанова Т.С., Черняк О.І / за ред. В. Гейця. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.

4. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: монографія. – Львів: Вид-во «Арал», 2008. – 386 с.

5. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.А. Олейникова. – М.: Изд-во «Интел – Синтез», 1997. – 212 с.

6. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 11. – С. 48-52.

7. Покропивний С. Економіка підприємства / Покропивний С. – К.: КНЕУ. – 2003. – 608 с.